

Rammevilkår for private tjenesteytere i barnevernet

Vi i Organisasjonen for barnevernsforeldre (OBF) ønsker å heve kvaliteten på barnevernet, samt rettssikkerheten til foreldre i møte med barnevernet og hjelpeapparatet for øvrig.

OBF er også opptatt av å styrke det biologiske prinsippet, og at foreldre anerkjennes som viktige samarbeidspartnere i barnas hverdag. enten de bor hjemme eller er under barnevernets omsorg.

Vi ønsker å jobbe for å styrke relasjonene mellom foreldre-barn-fosterfamilie.

Vi ønsker økt fokus på tidlig innsats, og bredere satsning på tilbakeføringer til hjemmet.

Vårt formål er: «å samle, støtte og være et talerør for foreldre som har eller har hatt barna under barnevernets omsorg, eller er i ferd med å få det.»

OBF skal arbeide for å heve kvaliteten på barnevernet i Norge gjennom dialog og samarbeid med politikere, myndigheter, fagfeltet og andre organisasjoner med tilsvarende målsetninger.

Vi er veldig takknemlige for anledningen til å svare på høringsnotatet om rammevilkår for private tjenesteytere i barnevernet.

Vi opplever det som litt vanskelig at både kommersielle og ideelle aktører er puttet inn i en felles betegnelse,- private. Det vil i mange tilfeller være nokså stor forskjell på hvilke tjenester de tilbyr og hvordan disse aktørene jobber. Notatet tar for seg mange svært viktige utfordringer og oppleves i bunn og grunn som et godt notat.

For vår del er det særlig viktig å presisere at vårt utgangspunkt er at vi ønsker alle kommersielle aktører ut av barnevernet. Dersom det ikke er mulig, er vi glad for at det blir klarere hvilke oppgaver de private kan, og hvilke oppgaver de IKKE kan, utføre på vegne av kommunene.

2.2.3 gevinster ved å bruke private tjenesteytere

- * spesialisering
- * fleksibilitet - *det burde være mulig å legge til rette for økt fleksibilitet også i det offentlige*
- * innovasjon
- * økt legitimitet - *litt usikker på hvordan dette forklares*
- * lavere kostnader gjennom mer effektiv drift - *effektiv drift eller dårlige arbeids og lønnsforhold for de ansatte?*
- * lavere kostnader knyttet til opp- og nedbygging av kapasitet - *Gjelder disse gevinstene både de kommersielle og de ideelle tjenesteytere?*

2.2.4 utfordringer ved bruk av private tjenesteytere

- * økt risiko for at forsvarlighetskravet ikke oppfylles - *grunn nok i seg selv til å velge vekk private tjenesteytere*
- * økt risiko for at barnevernsrettslige prinsipper ikke oppfylles - *grunn nok i seg selv til å velge vekk private tjenesteytere*
- * høye kostnader - *hvordan kan kostnader både være en gevinst og en utfordring? Hvis man ser totalt sett på kostnader knyttet til tjenestene de private tilbyr hva får man da, pluss eller minus?*
- * et svekket barnevern - *nok en god grunn til å velge vekk private tjenesteytere, man gambler ikke med sårbare familier*
- * svekket tillit til barnevernet - *nok en god grunn til å velge vekk private tjenesteytere*

Dersom det skulle være aktuelt å ikke avskaffe kommersielle tjenesteytere i barnevernet, tenker vi det bør utelukkende gjelde ved bistand fremfor delegering.

2.3.5

Vi støtter endringene i anskaffelsesforskriften som åpner for at det offentlige kan reservere konkurranser for ideelle aktører ved kjøp. Disse endringene ser vi gjerne også gjelde innen barnevern.

3.1.1

At det er gunstig for små kommuner å kunne henvende seg til private tjenesteytere til tider, er ikke vanskelig å forstå. Likevel ønsker vi heller å ha fokus på interkommunale løsninger enn økt risiko for at forsvarlighetskravet ikke fylles.

3.3.2

Det kommer også frem i notatet: «at mer enn 70% opplever det som utfordrende at den private tjenesteyteren foreslår mer omfattende tiltak enn det er behov for, eller unødvendig tilleggsarbeid.» *Dette er svært uheldig og bekymringsfullt, både fordi barn blir tillagt utfordringer de kanskje ikke har, og fordi barnevernet bruker mer penger enn hva som strengt tatt er nødvendig. Er dette problemet like omfattende både blant de kommersielle og de ideelle?*

3.5.1

Departementet mener at kommunenes generelle plikt til internkontroll ivaretar de sentrale forholdene som sikrer at bistand fra private er lovlig i barnevernet. - *Vi kan vel ikke si at vi tenker at kommunene har så gode internkontroller at dette gir mening. Mange kommuner har svært mangelfull internkontroll, noe som svekker tilliten til at dette ivaretas på en betryggende måte.*

3.5.2

I vurderingen av hvilke oppgaver dette bør omfatte, har departementet lagt særlig vekt på hvor inngripende oppgavene er, hvor stor betydning oppgavene har for barnet og familien, samt barneverntjenestens faktiske mulighet til å ha nødvendig styring og kontroll, og hvor mye ressurser som realistisk sett vil gå med til dette. - *I utgangspunktet kan en del av oppgavene barnevernet utfører inn i familier være av mindre inngripende karakter, samtidig så kan all aktivitet barnevernet utfører i familier bli utgangspunkt for svært inngripende tiltak. Derfor er det viktig å sikre god og kvalifisert involvering fra start til slutt.*

Departementet mener derfor at rettssikkerhetshensyn taler for at undersøkelsesprosessen er en oppgave som kun bør utføres av ansatte i barneverntjenesten. - *Støttes fullt ut, vi mener at arbeidet som gjøres i denne fasen er avgjørende for resten av prosessen. Dette betyr ikke at vi har ubegrenset tillit til barneverntjenesten sin håndtering av undersøkelsessaker, men det er lettere å bedre én aktør enn flere titalls aktører.*

Departementet ser at en innskrenking av adgangen til å bruke private kan øke risikoen for at barnevernstjenestene ikke vil klare å gjennomføre undersøkelsen innenfor de lovpålagte tidsfristene, og for at kvaliteten på undersøkelsen blir dårligere. Forslag om kompetansekrav og økt bruk av tjenestesamarbeid kan riktignok over tid redusere denne risikoen. - *Vi ser at det kan føre til en del flere tidsbrudd, men her må kommunene ta ansvar for å tette hullene slik at dette blir ivaretatt på en god måte.*

Departementet legger til grunn at tilbudet vil kunne dreie seg om utredning i sentre for foreldre og barn. Selv om barneverntjenesten blir pålagt å gjennomføre undersøkelsesprosessen selv, må barneverntjenesten kunne benytte Bufetats tilbud om utredning for å ivareta formålet med denne delen av barnevernsreformen. - *Vi støtter at barneverntjenesten kan benytte Bufetats tilbud om utredning. Vi ønsker å legge til at det er stor forskjell på utredning og veiledning. Utredning kan på ingen måte defineres som et hjelpetiltak, så lenge utredning ikke utløser annet enn en konklusjon som kun brukes for å frata omsorg ikke forbedre omsorg.*

Etter departementets vurdering er valg og godkjenning av fosterhjem til det enkelte barn en oppgave som barneverntjenesten, enten det er omsorgskommunen eller fosterhjems kommunen, selv må utføre. - *Vi støtter dette fullt ut.*

Etter departementets vurdering trekker dermed ulike hensyn i ulike retninger. Departementet har derfor foreløpig ikke konkludert i spørsmålet om barneverntjenesten selv skal måtte gjennomføre de lovpålagte oppfølgingsbesøk. - *Hvis noen av oppgavene som tilfaller barnevernet skal kunne utføres av private tjenesteytere, tenker vi at dette er en slik oppgave.*

Departementet vurderer at gjennomføring av midlertidige akuttvedtak må anses som offentlig myndighetsutøvelse av sterkt inngripende art og styrke. Det taler for at barnevernstjenesten selv må gjennomføre midlertidige akuttvedtak som er fattet av barneverntjenestens leder.

- Dette er helt klart en oppgave som på ingen måte kan føres videre. Denne oppgaven må utføres av barneverntjenesten.

Private tjenesteytere er ikke direkte omfattet av barnevernlovens bestemmelse om kommunens internkontroll, men kommunen må sikre at den har nødvendig og tilstrekkelig kontroll med at virksomheten hos private tjenesteytere som utfører oppgaver for barnevernstjenesten, drives i samsvar med lov og annet regelverk. Dette innebærer at kommunen må ha rutiner for systematisk oppfølging av den private tjenesteyteren, og at dette inngår som en del av kommunens internkontrollsystem. Kommunen må til enhver tid ha oppdatert og tilgjengelig dokumentasjon som viser hvordan det sikres at oppgavene utføres i samsvar med lov- og annet regelverk. *- Vi er svært bekymret for hvordan kommunene skal klare å innarbeide seg rutiner for systematisk oppfølging.*

3.5.3

Departementet mener at en leverandøroversikt basert på frivillig selvregistrering vil være det mest effektive tiltaket for å adressere disse problemene. Oversikten er tenkt å være frivillig å bruke både for leverandørene og barnevernstjenestene, og krever dermed ikke lovregulering.

- OBF støtter en slik leverandøroversikt og at denne driftes av Bufdir.

Etter departementets vurdering er det behov for en nettbasert veileder for bedre innkjøpsarbeid i det kommunale barnevernet. *- Støtter dette fullt ut.*

3.5.4

Det etableres ulike former for tjenestesamarbeid som vil gjøre behovet for private tjenesteytere mindre, bl.a. ved samarbeid om

oppfølging og veiledning av fosterforeldre, hjelpetiltak, utredningstjenester og vikarpooler. - *Vi ønsker alle tiltak som begrenser kommersielle aktører i barnevernet velkommen.*

4.3.2

De økonomiske konsekvensene i seg selv, burde være grunnlag nok til å begrense bruken av private fosterhjem. Det har over tid vist seg å være liten sammenheng mellom høye kostnader og kvalitet.

Færder kommune

Først og fremst vil vi berømme Færder kommune for den gode innsatsen og enorme endringene de har gjennomført i sin tjeneste de siste årene. OBF`s leder har over tid fulgt dette spennende forsøket, som må sies å ha vært særdeles vellykket.

Kommunen har etterspurt dokumentasjon fra leverandørene i form av bl.a. timelister for miljøarbeidere og konsulenter, men ikke alltid fått dette.

Gjennomgangen avdekket følgende:

- Tiltakene har i mange tilfeller vært mer omfattende enn nødvendig, og ikke i tråd med barnets beste. Et eksempel er for omfattende bruk av miljøarbeidere og konsulenter. Barnevernstjenesten har derfor gjort en del endringer i hjemmene, og forhandlet med leverandørene ut fra hva de mener barnet har behov for.
- Noen aktører tok betalt for avlastning uten at avlastningen fant sted. Beredskap 24/7 ble sjelden brukt, og kommunens vurdering er at det ikke var behov for et slikt tilbud.
- Færder kommune har i løpet av forsøket oppnådd en betydelig reduksjon i prisen på private familiehjem, for noen på mer enn 1 000 kroner i døgnet.
 - Kommunens egne beregninger viser at den månedlige kostnaden ved frikjøpte kommunale fosterhjem med veiledning er ca. 25 000 kroner lavere enn den månedlige kostanden på fosterhjem kjøpt fra private leverandører.
 - Kommunen ønsket å ta over veiledningstilbudet i private hjem ut fra faglige hensyn, men har ikke fått gjennomslag for dette verken hos leverandøren eller hjemmet.

Dette er en god pekepinn på hva som vil finnes i mange av landets kommuner, noe som taler for at en ansvarsoverføring til kommunene vil være en god løsning. En løsning bør være å fase ut alle de private fosterhjemmene så kjapt som mulig.

4.4.2

Fullt kommunalt finansieringsansvar vil forsterke utfordringene med private fosterhjem. - *Her kan vi bare gjenta vår oppfordring om å overføre alle private fosterhjem til kommunale så fort det lar seg gjøre, og alle nye fosterhjem bør være kommunale. Samtidig som vi ser at noen barn har behov for spesialiserte fosterhjem.*

Vi er glade for at departementet følger opp NOU 2018:18 trygge rammer for fosterhjem.

Erfaringene fra Sverige må vi ta på alvor, slik at ikke vi i Norge begår de samme feilene. Interkommunalt samarbeid virker å være retningen som velges også i Sverige.

4.5.1

Organisasjonen for barnevernsforeldre velger å støtte seg til alternativ 2: Alle spesialiserte fosterhjem er statlige, dvs at fosterforeldrene har sin avtale med Bufetat og med kommunen, men ikke også med private tjenesteytere. Alle beredskapshjem er statlige eller kommunale.

5.3.1

Det er avdekket utfordringer på institusjonsområdet, i både statlige og private institusjoner. Utfordringene gjelder både det faglige innholdet og kontrollen og styringen av tilbudet. Det er i forlengelsen av dette satt i gang flere prosesser som er relevante for rammevilkårene for private tjenesteytere. I 2018 ble en statlig barnevernsinstitusjon avvirket etter at det ble avdekket uforsvarlig praksis. Svikten var ikke fanget opp av verken internkontroll, ordinære styringslinjer eller tilsynsmyndigheter. - *Dette er slik vi i OBF ser det en av utfordringene når det kommer til barnevernets svekkede tillit. Vi er på bakgrunn av dette skeptisk til at man skal delegere bort arbeid som faller inn*

under myndighetsutøvelse, når svikt så lett slipper gjennom tilsyn. Det er slik vi ser det lettere å legge opp gode rutiner for internkontroll når tjenestene administreres likt, enn om man skal tilpasse dem til flere titalls ulike måter å jobbe på. Samtidig mener vi det er viktig at det er staten og kommunene som sikrer innbyggere god kvalitet i tjenestene. Vi er også opptatt av at ansvaret stilles der det hører hjemme, ikke fraskrives.

Helsetilsynet fullførte i 2018 et landsomfattende tilsyn med barnevernsinstitusjoner. Det ble konkludert med lovbrudd på områdene forsvarlig omsorg og bruk av tvang i 36 av de 60 institusjonene som inngikk i tilsynet. 119 Institusjoner med lovbrudd hadde typisk manglende systematikk i arbeidet med tilsynsområdene, mangelfull dokumentasjon av barns behov og medvirkning, store mangler i bemanning og kompetanse, og svikt i styring og ledelse. - *Utfordringene som beskrives her kan man på ingen måte ta lett på, det burde være prioritet nr 1. til problemet ikke lengre eksisterer.*

Vi er svært skeptiske til at det offentlige i så liten grad har evnet å danne tiltak som erstatter enetiltak, som har til hensikt å ivareta våre aller mest sårbare barn og ungdom på en trygg og forsvarlig måte. Dette tiltaket blir i dag kun tilbydd av kommersielle tjenesteytere.